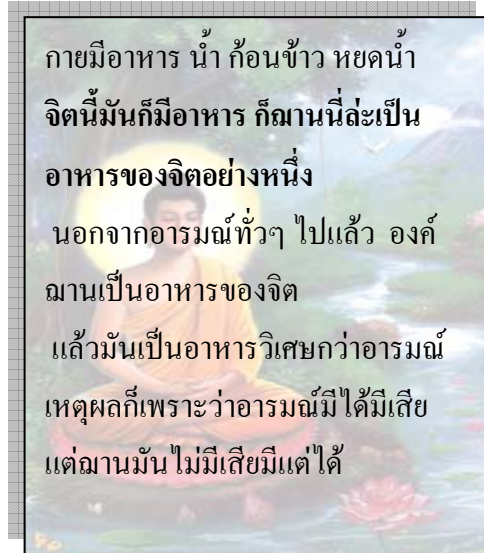


บทที่ 10

จิตของผู้ทรงฌาน

อบรมอาการจิต 10 : คำวันที่ 11 ธันวาคม 2547



ไปไหนกันหมดละ เข้าที่ได้แล้วลูก ดึกแล้ว เพลียแล้ว จะไปนอนแล้ว

จิตของผู้ทรงฌาน มันไม่ใช่ ไม่ใช่สภาพจิตที่แว็บๆ แล้วหาย เมื่อถึงองค์คุณแห่งฌาน อย่างเช่น
อุปจารสมาธิ หรือสมาบัติ ปฐมฌาน มันหล่อเลี้ยงไปเป็นข้ามวันข้ามคืน บางทีมันเอบอบซาบซ่านเป็นสุข ปิติ
และก็ผ่อนคลายอยู่เช่นนั้นนะ

เพราะอย่างนี้แหละ พระราชาพิมพิสาร เมื่อเวลาอชาตศัตรูราชาผู้เป็นราชบุตรแก๊งไม่ให้กินข้าว จับ
ไปขังไว้ในคุกเป็นเดือนๆ พระราชาพิมพิสารก็ใช้ชีวิตเดินจงกรม เพราะท่านถนัดเคยชินสั่งสมปัญญาวิธีการ
ทรงฌานด้วยการเดิน ท่านก็เดินจงกรม เดิน ไปก็ได้ อยู่ในองค์ฌานวันกับคืนไม่ต้องกินข้าว รุ่งขึ้นก็เดินอีกก็วัน
กับอีกคืนหนึ่ง ก็ไม่ต้องกินข้าวกินน้ำ เดินต่อไปอีก อชาตศัตรูราชาตามมาแอบดูว่า เอ๊ะ ทำไมพ่อไม่ตายซะที
ข้าวก็ไม่ได้กิน น้ำก็ไม่ได้ให้ อ้อ รู้ว่าเดินจงกรมและทรงฌานได้ มันอึดเอบมันซาบซ่านมันเป็นสุขุมจิต ถือว่า
เป็นสุขุมจิตขั้นต่ำนะ ก็เลยใช้ชีวิตให้นายช่างกลบกร ข่างตัดผมเอามัด โกงนมากริดหนังฝ้าทำของพ่อ พระเจ้าพิม
พิสารเดินจงกรมจะได้ทรงฌานไม่ได้ จะได้ตายไปให้พันหูพันตาไปซะที นั่นแหละอนันตริยกรรม ถือว่าเป็น
อุปฆาตกรรม กรรมหนักกรรมที่มาตัดรอนกุศลมูลทั้งหมด

ในวันที่พระผู้มีพระภาคเจ้าได้แสดง มหาสัพพัญญผลสูตร ท่านว่าเอาไว้ว่า พระราชาอชาตศัตรูถ้าไม่เคย
ฆ่าพ่อมาก่อน อย่างน้อยก็ได้เป็นพระโศดาบัน แต่เพราะพระราชาอชาตศัตรูเชื่อ พระเทวทัต สมัยเป็นราช
บุตรจับพ่อขังและก็แก๊งให้อุดอาหาร สูดท้ายก็ถลกหนังเท้าไม่ให้เดินจงกรม ทำให้พ่อต้องตาย แม้ฟังสัมม
ผลสูตรจนครบแล้ว บริวารทั้งหลายที่ตามราชาอชาตศัตรูไปต่างเข้าบรรลุประโศดาบัน สกิทาคามี อนาคามี
เป็นพระอรหิยะบุคคลทั้งนั้นนะ เหลือราชาอชาตศัตรูองค์เดียวที่ไม่ได้เป็นอะไร แก่อุบาสก เพราะอุปฆาตกรรม
กรรมอันหนักมาตัดรอนทำให้กังวลว่า เอ.. เราฆ่าพ่อแล้ว ลูกเรามันจะมาฆ่าเราไหม เมื่อฟังธรรมอยู่ก็มัวหวัง
ว่า เอ.. ลูกจะฆ่าเราไหม เพราะเราเคยฆ่าพ่อมา พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ทำกรรมอย่างไรต้องรับผลอย่างนั้น
เราเคยฆ่าพ่อ ลูกมันจะมาฆ่าเราละสิ กลัวถึงขนาดวิงวอนว่า ขออุภัยโอรสราชของเราจงนิ่งสนิทเงียบสงบ

เพราะอะไร จิตอะไรของอชาตศัตรูที่แสดงผล จิตอยู่ใน **สถานะจิตอะไร** สถานะจิต 3 ดวง เป็นจิตอดีต แทนที่จะมีจิตปัจจุบันที่ฟังสามัญผลสูตรของพระผู้มีพระภาค ก็ไปหลงอยู่ในอดีต อยู่ใน**ลักษณะจิต** ดวงที่เป็นความจำ(สัญญาจิต) มันแสดงผลออกมาทำให้ราชาอชาตศัตรูไม่สงบ กังวล วิตก กลัว หวาดผวา สะดุ้ง แล้วก็เลยไม่ได้อะไรไปมากกว่าอุบาสกผู้ฟังธรรม แต่คนอื่นบริวารข้าทาสคนมีม้าขี่ช้างขี่รถก็มา เขาบรรลุนิพพานกันหมด อย่างต่ำที่สุดก็เป็นพระโสดาบัน มีราชาอชาตศัตรูคนเดียวที่ได้เป็นอุบาสกเท่านั้น ที่เหลือเป็นพระโสดา สกิทาคามี อนาคามี อรหันต์กันเป็นแถว

อำนาจของจิตผู้ทรงฌาน

ที่เล่าเรื่องนี้ให้ฟัง เพื่อชี้ให้เห็นอำนาจของจิตผู้ทรงฌานของพระเจ้าพิมพิสารว่าไม่กินไม่ดื่มเป็นเดือน อยู่ในฌานสมาบัติมีชีวิตยืนยาวอยู่ได้ เพราะว่ามันเป็น **จิตสุขุม** การเผาผลาญพลังงานในร่างกายมันจะน้อย ความเปลี้ย ความเพลีย การดูดซึมพลังงาน ใช้พลังงานก็น้อย สิ่งที่มีอยู่ ไชมันตามจุดต่างๆ ของร่างกายมันก็จะค่อยๆ โคนดึงออกมา เขาจึงได้เรียกว่ากบจำศีล หรือที่คนโบราณเขาเรียกว่า **กบทรงฌาน** มันก็ดึงเอาของที่สะสมไว้แล้วมาใช้ ร่างกายเรานุษย์เราก็เป็น ถ้ามีจิตในระดับที่สามารถคอนโทรลธาตุทั้ง 4 คือ มหาภูตรูปภายในได้ มันก็สามารถดึงเอาสิ่งที่สะสมเอาธาตุ เอาโปรตีน เอาวิตามิน เอาไขมันมาใช้

เพราะฉะนั้นทำได้ อยู่ในกัณฐกสมาบัติ แม้ออกไปแล้วมันก็มีผล บางทีข้ามคืน บางคนข้ามชั่วโมง บางคนข้ามวัน บางคนอยู่ถึง 7 วัน ขึ้นอยู่กับอำนาจฌานนั้น ขึ้นอยู่กับความแก่ความรุนแรงกล้าแข็ง หรือว่าเคยชินกับการอยู่นั้นเป็นประจำ เป็นนิสัย แต่บางคนก็ชั่วโมงหนึ่ง ครู่หนึ่ง อืมเอิบซาบชานปีติสุข คนที่มีนิสัยขี้กังวล ก็หายว่อง ที่คุยก็หายคุย มันจะซึมสิ่งหนึ่งสงบเย็นสบาย ปีติ อิมเอิบ **ปีนชำระจิต** มันจะเกิดตรงนี้นะ ปีนชำระจิตคืออะไร เบิกบานยินดี แซ่มชื่นอยู่อย่างนี้ มันจะหล่อเลี้ยงให้จิตนี้ชุ่มฉ่ำชุ่มชื่นเบิกบานยินดีในปัจจุบันในสถานภาพที่เป็นอยู่

ปีนชำระ มันไม่ได้มาจากการทำบุญ แต่มันได้มาจากการเกิดกุศลทรงฌานทรงปัญญา มันจะหายว่อง เพราะฉะนั้นก่อนจะหลับ เราต้องทรงก่อน เวลาหลวงปู่เปลี่ยๆ เปลี่ยๆ มันไม่ไหวๆ ก็ต้องแวบเข้าไปหน่อย เพราะมันจะไม่มีแรงทำงาน ป่วยหนักๆ เข้าเอาชะหน่อย ตอนเดินทางตอนนั่งรถมันจะได้มีแรงไปพูดไปคุยไปเทศน์

สถานภาพของผู้ทรงฌาน

ในขั้นของปฐมฌานแล้ว มันมี **อารมณ์ 5** คือ วิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตา

วิตก วิจารณ์ นี่เป็นเหตุ และวิตกวิจารณ์นี้เป็นสติกับปัญญา

ส่วนปีติ สุข เอกัคคตา นี่มันเป็นผล เป็นผลของจิตที่สงบระดับปฐมฌาน

ถ้าเลยไปแล้ว **ฌานที่ 2** มันละวิตก ทั้งวิจารณ์ เหลือปีติ สุข เอกัคคตา มันไม่มีตัวปัญญาตัวสติ สติตัวนี้ก็คือรู้แต่ **รู้แบบคิดไม่ได้** มันไม่มีปัญญานำให้คิด เขาก็ไม่เรียกว่าไม่มีปัญญาไม่มีสติ แต่จริงๆ แล้วมีสติ **ฌาน 2 มี ฌาน 3 มี ฌาน 4 มี** แต่มันไม่มีปัญญาสัมปยุต มันมีแต่ตัวรู้ ตัวรู้ ตัวรู้ ง่ายๆ แต่คิดไม่เป็น แม้ที่สูดฌาน 4 คิดไม่ได้เลย รู้อย่างเดียว **ฌานที่ 2** ก็ละวิตก ทั้งวิจารณ์ เหลือปีติ สุข เอกัคคตา

ฌานที่ 3 ทั้งปีติ เหลือสุข เอกัคคตา

ฌานที่ 4 ทั้งสุข เพิ่มอุเบกขา เอกัคคตาคงเดิม

แต่ว่ามันยังมีคนที่ยังไม่ค่อยได้ ที่ไม่ค่อยได้อาจจะมาจากสาเหตุที่ตั้งอารมณ์ไม่ค่อยถูกบ้าง สงสัยบ้าง เปลี่ยบ้าง เหนื่อยบ้าง แล้วก็ฟังชานบ้าง ง่วงบ้าง เดี่ยวก็สัปหงก อะไรก็ไม่รู้ ต้องปรับอารมณ์ ต้องรู้ทันมัน หากปล่อยให้มันเกิดก่อนก็กำจัดมันยาก ก็บอกให้ขยันจด เพราะเมื่อใดที่มันคิดก็จด น้อมไปก็จด เก็บไว้ก็จด แล้วมันจะมีอะไรเหลือให้จด แต่ที่คิดก็ไม่จด น้อมไปก็ไม่จด เก็บไว้ก็ไม่จด แม้ที่สุดมันเกิดก็ไม่ยอมจด ทีนี้มันก็ครอบงำจิตเราใหญ่เข้า ใหญ่เข้า พอจะกำจัดมันไม่ออกแล้ว ทีนี้ต้องปล่อย เป็นทาส ไม่สะอึกตื่นไม่หือไม่อือแล้ว แบบเมื่อกกลางวันนี้ โยนไม้เขี่ยขี้ลงไปยังไม่ลุกเลย กูจะหลับ อย่างเดียว ตะพึดตะพืออย่างนี้ โคนมันครอบงำจนไม่เหลือแสงสว่างแล้ว ไม่ได้ไม่ถูก ต้องหาวิธี หลวงปู่ จะไม่ปล่อยให้เกิดก่อน **เรื่องนิรันดรธรรมจะไม่ปล่อยให้เกิด ถ้าเกิดนะแพ้แล้ว** มันรุกเข้ามา มันรุกฆาตแล้ว มันจะไล่ออกยาก ต้องหาวิธี

สภาวะของฌาน ก็เป็นเพียงแค่อาหารของจิต

ฌานมันเป็นอาหารอย่างหนึ่ง ก็ถามว่าเป็นอาหารหรือไม่ก็ดูเอาแล้วกันว่ามันอิมเอิบไหม มันเลยมันเป็นสุข มันนิ่งมันสงบ มันผ่อนคลายมันสบาย มันเป็นแค่อาหารของจิตอย่างหนึ่งเท่านั้น กายมีอาหาร น้ำ ก้อนข้าว หยกน้ำ **จิตนี้มันก็มีอาหาร ก็ฌานนี่ล่ะเป็นอาหารของจิตอย่างหนึ่ง** นอกจากอารมณ์ต่างๆ ไปแล้ว องค์ฌานเป็นอาหารของจิต แล้ว**มันเป็นอาหารวิเศษกว่าอารมณ์ เหตุผลก็เพราะว่า** **อารมณ์มิได้มีเสีย แต่ฌานมันไม่มีเสียมิแต่ได้** มันจึงเป็นอาหารที่ค่อนข้างชิมซาบเอิบอาบซาบชานไปทั่ว แล้วมันเห็นผลทันตา แล้วมันเห็นผลทันที และอาการแบบนี้ถูกมันสามารถสร้างภูมิคุ้มกัน กำลังฌานระดับนี้ หมอเขากำลังสนใจเอามาค้นคว้านำมาสร้างเครื่องมือสำหรับรักษาโรคบางอย่าง

ต้องฝึกให้ได้เป็นวสี

เมื่อที่พระเจ้าถามว่าที่หลวงปู่จะชุกงค์ไปป่าคนเดียวจะไปอย่างไร ก็บอกว่าเดินไปไม่เห็นจะไป ยังไง จะบินไป จะมุดท่อไป ไปคนเดียวก็เดินไม่เห็นยาก ก็พยายามฝึกให้คุ้นเคยเข้าฌานออกฌาน แล้วมันจะเคยชิน เป็นวสี ไม่ใช่เกิดแล้วก็เลย ฎได้แล้ว ฎได้แล้ว เดี่ยวไม่เหลือ **ต้องฝึกให้คุ้นเคยเคยชิน** **หลับตาเข้า ยืนเข้า เดินเข้า นั่งเข้า นอนเข้า อย่างนี้เขาเรียก วสี** ไม่ใช่เอาแต่นั่งแล้วถึงจะเข้าแบบ พระราชาพิมพิสาร ยืนอย่างเดียวเข้าได้ แต่ถ้านั่งเข้าไม่ได้ ฌานเข้าไม่ได้ พวกถลกหนังเท้าออก เข้าไม่ได้ ชะแล้ว ขนาดเป็นพระอริยเจ้าชั้นพระโสดาบันนะ อยู่ในองค์ฌานไม่ได้

พระอริยเจ้า พระโสดาบันไม่ได้มีอะไรเป็นพิเศษ **ละสังโยชน์ 3** เท่านั้น มีอะไรบ้าง **สักกายทิฏฐิ** (ความเห็นว่าเป็นตัวของตน) **วิภิจจนา** (ความลังเลสงสัย) **สีลัพพตปรามาส** (ความถือมั่นศีลพรต) พระโสดาบันยังมีเมียมีลูกได้ แต่ศีลต้องบริสุทธิ์เท่านั้น ศีล 5 ต้องไม่ขาด ศีล 5 ขาดไม่ได้ มีศรัทธาตั้งมั่น เคารพไม่สงสัยในพระพุทธเจ้า ไม่สงสัยในพระธรรมเจ้า ไม่สงสัยในพระอริยสงฆเจ้า ไม่สงสัยในคุณของพระรัตนตรัยเท่านั้นเอง

พระเจ้าพิมพิสารไม่ได้ฝึกฌานเป็นวิไล ได้แต่บางอริยาบถคือ ยืน หรือเดิน แต่นั่งทำไม่ได้ นอนทำ

ไม่ได้ ก็เลยต้องตาย ถ้าพระเจ้าพิมพิสารฝึกฌานเป็นวิไล คือ ชำรง เชี่ยวชาญ ทั้งยืนได้ เดินได้ นั่งได้ เดินได้ วิ่งก็ได้ นอนก็ได้ยังไม่ตายหรอก อชาติศัตร์ฆมาไม่ได้ แคะให้อดข้าวอดน้ำเฉยๆ เพราะผู้ทรงฌานเป็นวิไล อยู่ได้ ครั้งปีนะ ไม่ใช่เป็นเดือน อยู่ได้เป็นครั้งปี ร่างกายอยู่ได้เป็นครั้งปี ไม่กินข้าวต้มแต่น้ำก็อยู่ได้ เพราะว่ามันจะดึงเอาสิ่งที่มีออกมาใช้ ดูตัวอย่างเช่น พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงมานั่งขารคูสิ บำเพ็ญตนทุกขกิริยาปางนั้นทรงบำเพ็ญอยู่ 6 เดือนนะ จนกระทั่งเห็นกระดูกผอม ที่แรกกินข้าวเท่ากำปั้น ลดลงมาจนกระทั่งเหลือเท่าเมล็ดงา และก็ไม่กินเลย ไม่เสวยเลย นั่งอยู่อย่างนั้นจน 6 เดือนแล้ว ตอนนั้นถามว่าท่านทรงฌาน ท่านรู้ฌานแล้ว เพราะว่าเป็นลูกศิษย์อาพาธคาบสและอุทกคาบสแล้ว มีสมบัติ 8 แล้วไม่รู้ฌานได้อย่างไร

เพราะฉะนั้นก็อย่าไปดูถูกองค์ฌาน แต่ต้องทำให้เป็นวิไล ต้องทำ หลวงปู่ไม่ค่อยจะสนใจจะเข้าฌานหรอก ส่วนใหญ่จะออกนอกฌาน เพราะโวยวายไม่ได้ ด่าใครไม่ได้ อยู่ฌานแล้วมันจะเฉย มันจะทำอะไรแล้วมันจะทำให้ใกล้เคียงโง่ ถ้ามีครูผู้ทรงฌานจะทำดีทำชั่วก็เรื่องของมิงกูก็ยิ้มยิ้มอยู่ตลอด ไม่ได้มาจ้ำจี้จ้ำไชอย่างนี้หรอก พระอรหันต์พระอริยเจ้า สังเกตดูเวลาทำงานสอนคน ท่านมีแค่ 3 วาระเท่านั้น สอนครั้งที่ 1 สอนครั้งที่ 2 สอนครั้งที่ 3 เตรียมตัวเถอะต้องแยกกันแล้ว แล่นี่เท่านั้น เขาไม่มาจ้ำจี้จ้ำไช บอกแล้วบอกอีก ช้าซักจำใจ ประคองแล้ว ขยำแล้ว ขยี้แล้ว ดันแล้ว คุณแล้ว จนละเมอออกมาว่าเหมือนเข็นเขาลงครกอย่างนี้ นี่ถ้าพระอรหันต์มาสอน ท่านไม่มาอย่างนี้หรอก ป่านนี้ไปแล้ว ไม่มานั่งจ้ำจี้จ้ำไชอย่างนี้หรอก เพราะว่า “สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม” ปลอ่ยให้สัตว์โลกเป็นไปตามกรรม สอนได้แค่นี้ ทำไม่ได้กว่านี้ ขึ้นให้เป็นไปตามกรรม แต่อาตมานี้อรหุณ ต้องพยายามหมุนให้มันเข้าล็อกให้ได้ ถ้าไม่ได้ก็ต้องกระแทกบ้าง ดันบ้าง ขยำขยี้บ้าง

เดี๋ยวมาเจริญมนต์แบบผู้รู้ ผู้ตื่น กันหน่อยลูก

(เจริญพระพุทธมนต์เย็น)

- o ในขั้นปฐมฌาน จิตประกอบด้วยอารมณ์ 5 อย่าง คือ วิตก(สติ) วิจาร (ปัญญา) เป็นเหตุ ส่วนปีติ สุข เอกกัคคตา เป็นผล
- o เมื่อจิตนี้มีกุศล ทรงฌาน หรือมีปัญหา จะเกิด **ปัมพะระจิต** หล่อเลี้ยงให้จิตนี้ชุ่มฉ่ำ เบิกบาน ยินดีใน ปัจจุบันธรรม
- o คุณลักษณะอารมณ์ฌานที่มีความอิมเอบ ซาบซ่าน นิ่งสงบ ผ่อนคลาย นี้ทำให้องค์ฌานเป็นอาหารของจิตอย่างหนึ่งที่ วิเศษกว่าอารมณ์ทั่ว ๆ ไป เพราะอารมณ์ทั่วไปมิได้มีเสียบ แต่อารมณ์ฌานไม่มีเสียบ มีแต่ได้ และทำให้เกิด **จิตสุขุม**
- o การฝึกเป็นผู้ทรงฌาน ต้องฝึกให้คุ้นเคย เคยชินหลับตาเข้า ยืนเข้า เดินเข้า นั่งเข้า นอนเข้า อย่างนี้เรียกว่า **วิไล**